

7. **Найдьонов І. М., Бриліна В. Л., Сидоренко А. В.** Педагогічна практика студентів музично-педагогічних факультетів [навч.-метод. посіб.] / І. М. Найдьонов, В. Л. Бриліна, А. В. Сидоренко. Вид. третє, доповнене. Київ «Освіта України» – 2006 р., – 179 с.
8. **Педагогічна практика** в системі ступеневої підготовки вчителя музики, етики та естетики (навчальна програма) / Укладач Машкіна Л. А. – Хмельницький: Вид-во ХГПА, 2006. – 28 с.
9. **Педагогическая практика студентов:** Учеб. пособие / В. П. Тарантей, И. А. Карпюк, И. Н. Прокопьев и др.; Под ред. В. П. Тарантея. – Мн.: Университетское, 1991. – 206 с.
10. **Педагогічна практика студентів** / за ред. проф. А. Д. Бондаря. – К.: Вища школа, 1972. – 252 с.
11. **Педагогічна практика з дисциплін мистецького спрямування:** технології провадження у навчальний процес ЗОШ. Навчальний посібник // За редакцією П'ятницької-Позднякової І. С., – Миколаїв: Вид-во Миколаївського державного університету. 2006 — 116 с.
12. **Програма педагогічних училищ.** Педагогічна практика для спеціальності «Музичне виховання». – Луцьк, 2009. – 16 с.
13. **Програма педагогічних училищ.** Педагогічна практика для спеціальності «Музичне виховання». – Мукачеве, 2009.– 20 с.

УДК 378.147:793.31

Сердюк Т.І.

МУЛЬТИМЕДІЙНА ЕЛЕКТРОННА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ХОРЕОГРАФІЇ

В статтє теоретически обосновываются возможности использования мультимедийных средств обучения. Предлагаются рекомендации по применению авторской электронной энциклопедии в профессиональной подготовке будущих учителей хореографии.

Ключевые слова: мультимедийные средства, электронная энциклопедия, будущий учитель хореографии.

Досягнення якісно нового рівня підготовки майбутніх учителів не можливе без широкого використання інформаційних технологій – мультимедійних засобів, оскільки вони дозволяють підсилити вплив на аудиторію, активізувати пізнавальну діяльність студентів, інтенсифікувати навчання та суттєво підвищити якість навчального процесу.

Медіаосвіта як фактор естетичного розвитку особистості активно досліджувалася різними вченими. Зокрема, провідний спеціаліст в галузі медіаосвіти Ю.Усов [5] вважав, що медіаосвіта – це процес розвитку особистості засобами та на матеріалі засобів масової комунікації. На думку О.Коношевського [2], індивідуально зорієнтована самостійна робота студентів із використанням мультимедійних засобів покликана сприяти здійсненню власних устремлінь студента, допомогти його самореалізації, розвинути вміння розв'язувати складні завдання, сприяти формуванню творчого мислення і, як наслідок, формувати високоосвічену особистість. Застосування мультимедійних засобів, вважає науковець, дає змогу більш повно виявити і реалізувати можливості особистості студента, враховує його індивідуальні особливості, рівень підготовки, створює умови для розвитку його інтелектуальних й особистісних якостей, творчих і комунікативних здібностей до самонавчання, саморозвитку і самореалізації.

На думку О.Чайковської [6], використання мультимедійних програм у навчальному процесі суттєво підвищує інтелектуальні можливості студентів. Науковець переконана, що мультимедійні засоби забезпечують оптимізацію навчального процесу і разом з тим

індивідуалізацію та диференціацію навчальної діяльності, розвивають самостійність студентів у вирішенні навчальних завдань, забезпечують оптимальне вирішення проблемних питань, розширюють перспективи розвитку освіти, науки і культури.

Роль мультимедійних програмних продуктів у підвищенні якості навчання аналізувала Л.Шевченко [8]. На її думку, мультимедійні засоби створюють суттєві можливості для успішного вивчення навчального матеріалу, самостійної роботи, що викликає інтерес учнів до навчання, підвищує їх мотивацію, дозволяє активно залучати їх до навчального процесу, зосередити їхню увагу на найбільш важливих аспектах, організувати психологічно спокійну роботу; дають можливість опрацювати значні обсяги інформації (енциклопедії, довідники тощо); сприяють формуванню професійно орієнтованих знань та умінь, створенню умов для самооцінки, систематизації й узагальнення інформації.

О.Шевнюк [7], використовуючи медіа технології в культурологічній освіті, вважає що вони допомагають здійснювати занурення у різні соціокультурні простори. Вона вказує на переваги медіа технологій, завдяки яким здійснюється динамічне подання культурологічних знань, відкриваються можливості емоційно стимулювати засвоєння навчального матеріалу. На думку дослідниці, навчальні можливості медіа інформації впливають не лише із самої їх об'єктивної природи, тобто їх поліфункціональності, динамічності, семантичної напруженості, естетичної образності, але й соціально-виховного комплексного впливу на інтелектуальні та чуттєво-вольові складники людської особистості.

Цієї ж позиції дотримується Р.Собко [4], який вказує, що основною перевагою мультимедіа є те, що вони надають інформацію в дуже привабливій та різноманітній формі. Він підтверджує, що завдяки суттєвим особливостям мультимедійних засобів навчання дає кращі результати, а саме закріплюються отримані під час лекції знання, розвивається самостійність мислення студента, його пізнавальні інтереси. Мультимедіа технології дозволяють економити час на теоретичному викладі матеріалу, індивідуалізувати процес навчання.

Результатом медіакомунікації, на думку В.Возчикова [1], є розвиток уяви, що забезпечує перспективи подальшого самовдосконалення, самоактуалізації особистості.

Мультимедійні продукти надають наступні можливості для підвищення ефективності процесу навчання:

- одночасно використовувати кілька каналів сприйняття, що дозволяє досягти інтеграції інформації з різних органів почуттів;
- візуалізувати абстрактну інформацію й динамічні процеси;
- розвивати когнітивні структури, вводити досліджуваний матеріал у широкий навчальний, суспільний, історичний контекст і формувати системну інтерпретацію навчальної інформації.

На наш погляд, мультимедіа є корисною й плідною освітньою технологією завдяки інтерактивності, гнучкості та інтеграції різної наочної інформації, а також можливості враховувати індивідуальні особливості студентів й сприяти підвищенню їхньої мотивації.

Зазначені актуальні переваги мультимедійних засобів зумовили фундаментування процесу формування художньо-естетичних знань майбутнього вчителя хореографії в нашій дослідницькій роботі саме на них. Реально існуючу проблему недостатньої кількості ґрунтовної інтерактивної навчальної хореографічної літератури було вирішено шляхом створення *інноваційної авторської електронної енциклопедії з «Історії хореографічного мистецтва»*.

Розроблена нами мультимедійна електронна енциклопедія призначена як для аудиторного застосування, так і для самостійного вивчення матеріалу і орієнтована на те, щоб зробити цей процес цікавим і ефективним.

Створена нами електронна енциклопедія інтерактивна, а навчальний матеріал у ній представлено у вигляді гіпертексту. Гіпертекст дозволяє виокремити в навчальному

матеріалі структурні одиниці, зберігаючи при цьому логічну єдність курсу. Гіпертекст надає студентам можливість прямої і зворотної навігації між структурними одиницями та главами. Використання технології гіпертексту забезпечує багаторівневий розподіл навчального матеріалу. Кожний з більш високих рівнів пояснює і доповнює інформацію нижніх рівнів. Вихід на нижні рівні здійснюється через елементи управління гіпертексту – гіперпосилання.

Розроблена нами електронна енциклопедія відповідає навчальній програмі, враховує особливості процесу навчання у ВНЗ, становить основу навчально-методичного забезпечення курсу.

Авторська електронна енциклопедія охоплює чотири історико-культурні типи:

- * західноєвропейський балетний театр;
- * російський балетний театр від періоду становлення російської школи класичного танцю до радянського балетного театру;
- * українське хореографічне мистецтво в поєднанні класичного та народного танцю України;
- * сучасні напрямки хореографічного мистецтва ХХ–ХХІ століть з історією їх виникнення та розвитку.

Інновацією програмного продукту є четвертий розділ – «Сучасні напрямки хореографічного мистецтва ХХ–ХХІ століть», якого немає в жодній програмі з історії хореографічного мистецтва.

Авторська електронна енциклопедія дозволяє організувати вивчення різних предметів хореографічного циклу. Вивчаючи історію хореографічного мистецтва за авторською електронною енциклопедією, студенти одержують інформацію з наступних дисциплін: теорія та методика історико-побутового танцю, теорія та методика класичного танцю, теорія та методика народно-сценічного танцю, мистецтво балетмейстера, акторська майстерність, сценічний костюм і художнє оформлення танцю, фізкультура в хореографії, педагогіка, психологія.

Так, в матеріалах електронної енциклопедії подається характеристика та манера виконання італійської й французької шкіл класичного танцю, розкриваються переваги та недоліки тієї чи іншої школи класичного танцю й надаються рекомендації щодо необхідності синтезу кращих якостей різних танцювальних шкіл, як у виконавській майстерності, так і в процесі викладання.

Енциклопедія розкриває мету та призначення танцювального тренажа. Класичний танець і класичний екзерсис – це той фундамент, на якому ґрунтується все хореографічне мистецтво, необхідний і самостійний вид тренування. Так, О.Єрмолаєв вказував на те, що тільки біля станка можливо натренувати фізичний комплекс: розвинути мускулатуру, еластичність і гнучкість корпусу, суглобів, виворотність, висоту кроку, красу поз, обертання тощо. Наявність опори дозволяє хореографам доводити рухи до їх необхідної класичної чистоти. Тіло учнів після таких занять стає гнучким, пластичним, слухняним – придатним для будь-яких технічних труднощів і ускладнень.

Використовуючи електронну енциклопедію, студенти отримують інформацію з теорії хореографічного мистецтва, знайомляться зі значенням багатьох хореографічних термінів. Хореографи розуміють значення термінології, яка розкриває сутність танцювальних рухів, що допомагає танцівникам правильно їх виконувати.

В електронній енциклопедії представлена величезна кількість докладних описів танцювальних комбінацій, різноманітних за характером, стилем, манерою виконання, залежно від образу, що розкривається. З описаних в енциклопедії танцювальних елементів студенти можуть скласти власні комбінації та етюди. Так, готуючись до практичних занять, вони здатні самостійно опанувати методику виконання різних стрибків, описаних в електронній енциклопедії, які були плавними та м'якими, або динамічно-різкими. Корисними для майбутніх педагогів-хореографів будуть описи різноманітних методик виконання піруетів і необхідні прийоми зупинки, порівняння виконання піруетів різними

танцівниками в різний історичний період. Ці докладні описи дадуть можливість студентам збагнути правильну методику виконання різноманітних обертів, уникнути помилок, навчитися технічно грамотному виконанню.

В практичній роботі важливо використовувати рекомендації великих хореографів минулого й сучасності, наприклад, таких як Ж.-Ж.Новерр, який радив «не залишати без уваги голову, торс і руки, що безсумнівно піде на користь», а також «примусити себе до більшої виворотності ніг, тому що це повідомляє блиск стрибкам» [3].

На практичних заняттях з класичного танцю корисним буде використання матеріалу електронної енциклопедії, який розповідає про значення рук в хореографічному мистецтві, які допомагають глибше розкрити образ, завдяки чому танець стає більш яскравим, виразним. Цей матеріал дає можливість студентам зрозуміти, що малюнок рук змінюється залежно від художнього образу.

Вивчаючи матеріали з історії хореографічного мистецтва, представлені в електронній енциклопедії, студенти мають в своєму арсеналі багатий матеріал для творчої постановочної роботи. Так, електронна енциклопедія надає майбутнім хореографам знання з драматургічної побудови танцювальних творів.

На заняттях з мистецтва балетмейстера студенти знайомляться з великою кількістю прикладів хореографічних постановок різних балетмейстерів, вивчають усі етапи цього творчого процесу. Ця інформація допоможе студентам-хореографам у створенні власних танцювальних робіт. Так, з матеріалів енциклопедії вони отримують інформацію, що робота над створенням хореографічної постановки починається з вивчення історичних матеріалів епохи, представленої в хореографічному творі, необхідності знайомства з різноманітними літературними джерелами даного періоду, з живописом, прикрасами, вишивкою, орнаментом, які можуть допомогти в доборі танцювальної лексики для розкриття образів героїв, а також їхніх костюмів. Так наприклад, з опису постановки балету «Кавказький полоненик» Р.Захарова студенти довідаються про цікаві деталі, які необхідні балетмейстеру в його творчій діяльності: подорож до міста, про яке йдеться в хореографічному творі – Р.Захаров їде на Кавказ. Горці розповідали йому про звичаї й обряди свого краю, про особливості укладу їхнього життя. Молодь у прикрашених сріблом національних костюмах, показувала хореографові темпераментні танці свого народу, змагання в стрілянині, войовничі ігри черкесів. Ці побачені етнографічні реалії підказали Р.Захарову рішення чудового «танцю з бурками», який розкриває волелюбний характер черкеського народу. Балетмейстер уважно помічав самотню манеру виконання древнього танцю: стрункі, точні й легкі рухи юнаків та стриманий характер танцю горянок, витончений пластичний малюнок рухів їхніх рук. Весь цей народний колорит балетмейстер використав у своїй постановчій роботі.

В процесі навчання студенти-хореографи можуть використовувати танцювальні перебудови в різні геометричні фігури (малюнки танцю), які зустрічаються в описах хореографічних постановок електронної енциклопедії. А також на прикладах опису хореографічних творів студенти зрозуміють відповідність танцювальної лексики, костюмів, музичного та світлового оформлення в створенні та передачі художнього образу і сюжету танцювального номеру.

На заняттях з дисципліни «Акторська майстерність» буде корисним використання важливих порад балетмейстерів щодо скрупульозного пошуку рис, покликаних створити художнє різноманіття образу, його особливу повноту й цілісність. В роботі над художнім образом студенти можуть проаналізувати поради балетмейстерів як минулого, так і сучасності, що навіть дуже витончена пластика без справжньої акторської творчості нічого не варта, що необхідно віддавати перевагу танцівнику-актору, який здатен виразити зміну почуттів, наповнити роль правдивим змістом. Матеріали електронної енциклопедії доводять студентам, що прекрасна акторська гра дає можливість глядачеві без слів зрозуміти сюжет хореографічного номеру, умовність танцювальних па.

Електронна енциклопедія містить багатий практичний матеріал щодо необхідності художнього оформлення хореографічної постановки як одного з обов'язкових і потужних засобів художньої виразності. Велика кількість прикладів описів роботи над постановкою хореографічних творів вказує на значення декорацій, світлового оформлення, костюмів героїв у відтворенні необхідної атмосфери на сцені. Це дасть можливість студентам знайти необхідні засоби виразності для передачі художнього образу, тому що тільки гармонічний взаємозв'язок усіх виразних засобів допоможе здійснити задум постановника.

Студенти, використовуючи приклади хореографічних постановок, описаних в електронній енциклопедії, навчаються знаходити в костюмі деталі, особливості покрою й ліній, які передавали б характер часу, епохи, середовища. Так, завдяки саме костюму ми впізнаємо образ, наприклад, сільської дівчини в «Жизелі», знатної князівни в «Бахчисарайському фонтані», уральської селянки в «Кам'яній квітці», паризької акторки у «Втрачених ілюзіях» тощо.

Крім усього вище зазначеного, електронна енциклопедія спрямована на підготовку педагогів. Методичні поради, представлені в енциклопедії, є дуже корисними для хореографів-початківців. Електронна енциклопедія містить величезний методичний матеріал, що описує педагогічні системи багатьох педагогів-хореографів.

Так, наприклад, на практичних заняттях з хореографічних дисциплін можна використовувати цікаву і повчальну методику викладання П.Гусева, завдяки якій учням вселяли думку, що вони все роблять за своїм бажанням, навіть не помічаючи, що виконують продумані завдання педагога. Завдяки рекомендаціям П.Гусева можна швидко й точно виявити індивідуальні особливості студентів й залежно від цього тренувати їх: розвивати те, що недостатньо відпрацьовано, гарне робити ще кращим, а краще доводити до віртуозного блиску. Система розігріву м'язів, нагнітання складності завдання й силової витрати П.Гусева настільки логічна, природна й закономірна, що студенти можуть довго перебували під великим фізичним навантаженням, навіть не помічаючи його.

Електронна енциклопедія пропонує систему вкладання педагога О.Єрмолаєва, який пропонував виконання танцювальних рухів, поєднання яких раніше ніколи не використовувалося. Всі танцювальні комбінації за системою О.Єрмолаєва вимагають постійного контролю, а головне – вчать думати.

На практичних заняттях корисним буде використання методичного прийому з педагогічної системи О.Єрмолаєва, завдяки якому у студентів постійно, цілеспрямовано виховується «запас міцності» через застосування комбінацій вправ, що перевищують звичайну норму навантаження. Студенти, привчаючись до цих «перевантажень» у класі, легко справляються зі звичайною нормою труднощів на концертній сцені.

В електронній енциклопедії аналізується також педагогічна система А.Мессерера, педагога російської школи, який приділяв основну увагу гармонійному розвитку всіх частин тіла танцівника. Його уроки, включені в енциклопедію, чудові за своєю логічною, тематичною побудовою, розвитком танцювальності та поступовим посиленням технічних труднощів.

В практичній роботі зі студентами актуальними є методичні рекомендації педагога-хореографа К.Вазем, які були й дотепер є основою російської школи танцю. Одним із завдань викладацького методу К.Вазем є розвиток пластичної м'якості, що надає виразності танцю. Використовуючи поради К.Вазем, треба привертати увагу студентів до положення у танці не лише ніг, а й корпусу, спини, плечей і рук. Свою роботу бажано націлювати проти механічного заучування танцювальних рухів, а вимагати від студентів свідомого ставлення до танцю. Однією з неодмінних умов викладання К.Вазем вважала розвиток витривалості у виконавців, яку можна досягнути, використовуючи її методичний прийом поступового ущільнення уроку шляхом скорочення перерв між окремими вправами.

В роботі зі студентами великої уваги необхідно приділяти представлений в енциклопедії педагогічній системі А.Ваганової, яка була продумана і обґрунтована від першої букви танцювальної грамоти. Враховуючи поради та рекомендації А.Ваганової, треба вчити студентів не просто зачувати рухи, а привчати розумно їх сприймати, знати мету кожного руху, його призначення й особливість. Пояснювати студентам, що показ, навіть якщо він дуже талановитий, веде до чистого копіювання, до механічного наслідування індивідуальної манери педагога.

Педагогічний метод А.Ваганової допомагає студентам у правильній постановці корпусу й спини, тому що правильно поставлена спина дає абсолютну свободу рухам. Завдяки методиці викладання за системою А.Ваганової у студентів вироблятиметься така стійкість і володіння своїм тілом, що найважчі рухи в швидкому темпі здаватимуться зовсім легкими.

Аналізуючи педагогічну систему А.Ваганової, необхідно застерігати майбутніх педагогів від передчасного прикрашання танцю. Починати навчання бажано в сухій формі, без будь-якого варіювання. Поступовість навчання, на думку педагога А.Ваганової, приведе учнів до більш досконалого, продуктивного виконання важких рухів і комбінацій.

Наша експериментальна робота показала, що в процесі проходження педагогічної практики студенти-хореографи, використовуючи матеріалі електронної енциклопедії усвідомлювали, що педагог повинен відчувати індивідуальність, характер учня, його настрій; володіти творчою ініціативою, вигадкою, бути уважним, зібраним, доброзичливим; зрозуміло й просто пояснювати свої задуми. Педагог-хореограф повинен бути зразком високої інтелігентності: не дратуватися, не дозволяти собі виплеснути свої емоції.

Застосування в процесі експериментальної роботи мультимедійних засобів у навчанні суттєво активізувало пізнавальну діяльність студентів, сприяло формуванню їх професійно орієнтованих знань і вмінь. Використання електронної енциклопедії дозволило студентам краще зрозуміти та засвоїти навчальний матеріал. Отже, оптимальне застосування мультимедійних засобів навчання майбутніх педагогів-хореографів сприяє вирішенню багатьох дидактичних і виховних завдань.

Література

1. **Возчиков В. А.** Развитие коммуникативных умений студентов педагогического вуза средствами журналистики : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. пед. наук / В. А. Возчиков. – Барнаул, 1999. – 19 с.
2. **Коношевський О. Л.** Індивідуалізація самостійної роботи майбутніх учителів математики засобами мультимедіа : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 / О. Л. Коношевський. – Вінниця, 2007. – 20 с.
3. **Красовская В. М.** Западноевропейский балетный театр /В. М. Красовская. – Л. : Искусство, 1983. – Т. 3. – 431 с. – (Преромантизм).
4. **Собко Р. М.** Дидактичні особливості інтегрованого навчання комп'ютерних технологій у професійні підготовці електриків : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Собко Роман Максимович. – К., 2002. – 218 с.
5. **Усов Ю. Н.** Медиаобразование : [программа для учащихся 10–11 класса общеобразовательной школы] / Ю. Н. Усов // Основы экранной культуры. – М. : Изд-во Российской Академии образования, 1998. – С. 55–59.
6. **Чайковська О. А.** Формування музичних знань молодших школярів засобами мультимедійних технологій навчання : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Чайковська Олена Антонівна. – К., 2001. – 207 с.
7. **Шевнюк О. Л.** Теорія і практика культурологічної освіти майбутнього вчителів у вищій школі : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04 / Шевнюк Олена Леонідівна. – К., 2004. – 555 с.

8. **Шевченко Л. С.** Формування професійних знань майбутніх кваліфікованих робітників засобами мультимедіа : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Л. С. Шевченко. – Вінниця, 2006. – 20 с.

УДК 371.134:687.01:75

Викерик Т.Д.

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО У ЗМІСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ ОДЯГУ ТА АКСЕСУАРІВ

В статье анализируются современные требования к подготовке специалистов – дизайнеров одежды. Акцент сделан на необходимость глубокого изучения изобразительного искусства в процессе обучения.

Ключевые слова: *изобразительное искусство, дизайнеры одежды и аксессуаров, дизайн образования.*

Підготовкою майбутніх дизайнерів сьогодні займаються багато навчальних закладів в Україні. Величезного значення у професійній підготовці дизайнерів одягу та аксесуарів набуває викладання мистецьких дисциплін, зокрема, образотворчого мистецтва, викладання якого повинно враховувати специфіку, характерні особливості даної спеціальності. Ґрунтовне вивчення образотворчого мистецтва формує у майбутніх дизайнерів їх художньо-естетичний смак, професійний почерк, дає можливість створювати свої роботи на великій мистецько-творчій базі. Це насамперед допомагає відчувати мистецькі та естетичні потреби майбутнього клієнта, для якого працює дизайнер одягу.

Специфіку підготовки дизайнерів одягу досліджували у своїх працях: І.І. Єременко, Н.С. Зимогляд, Т.В. Козлова, О.М. Лагода, Т.В. Ніколаєва, Л.Б. Ритвінська, О.Я. Федина, Н.В. Чупріна. Різноманітні аспекти вивчення та викладання образотворчого мистецтва розглядали у своїх працях Є.А. Антонович, І.І. Бондар, А.М. Кириченко, С.В. Коновець, В.С. Кузін, С.А. Ничкало, М.О. Пічкур, Г.І. Сотська.

Проте більшість перерахованих авторів не ставили перед собою завдання спеціального дослідження форм і методів використання образотворчого мистецтва у змісті професійної підготовки майбутніх дизайнерів одягу та аксесуарів.

Мета статті – з'ясувати зміст та структуру категорії “образотворче мистецтво”; визначити особливості, структуру, роль та місце образотворчого мистецтва у змісті професійної підготовки майбутніх дизайнерів одягу та аксесуарів.

Загальновідомо, що образотворче мистецтво об'єднує насамперед, скульптуру, живопис та графіку. Також частково якості та риси образотворчого мистецтва містять в собі архітектура, декоративно-прикладне мистецтво, дизайн. “В основі усіх видів образотворчого мистецтва – від архітектури до художньої фотографії – лежить певне зображення, виконане рукою людини з певних матеріалів за допомогою певних знарядь (або без них). Так, у живописі це фарби, полотно, пензлі; в скульптурі – глина, камінь, гіпс; в архітектурі – камінь, цегла тощо. Зображенням є архітектурна споруда, скульптура, картина, малюнок, вишивка на рушнику і т. ін. В образотворчих мистецтвах саме зображення є матеріальним носієм художнього образу – духовного феномена, який і є суттю та метою мистецтва. Усі види образотворчого мистецтва розраховані на зорове сприйняття їх людиною, тому інколи їх називають зоровими, або візуальними.” – зазначає С.А. Ничкало. [5, с. 165.]

Образотворче мистецтво – одне з найскладніших і містких за обсягом напрямків творчості. Воно є фундаментом інтелектуального й духовного наповнення людини в її творчому житті.